Täysistunto

Perjantai 1.10.2021 klo 12.03—15.07

Täysistunto alkoi klo 12.03. Täysistunto keskeytettiin klo 13.35. Täysistuntoa jatkettiin klo 15.00. Täysistunto päättyi klo 15.07.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (12.03—13.35) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.00—15.07).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 30.9.2021 antanut hallituksen esitykset HE 155-161/2021 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 461, 469, 471, 474, 478, 479, 481, 486/2021 vp.

2.3. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomus 2020 (K 9/ 2021 vp).

2.4. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 29.9.2021 toimitettu kansalaisaloite KAA 7/2021 vp: Turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi.

2.5. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 29.9.2021 toimitettu kansalaisaloite KAA 8/2021 vp: Tieto on meidän - kansalaisaloite Ylen tekstisisältöjen turvaamiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022
Hallituksen esitys HE 146/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan, eli viimeistään 1.11.2021. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 30.9.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—22. asiasta.

Keskustelu jatkuu. — Ministeri Blomqvist, olkaa hyvää, esittelypuheenvuoro 5 minuuttia.

Keskustelu

12.05 **Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomi toimii Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana tänä vuonna. Suomi on tämän vuoden aikana edistänyt yhteistyön pohjoismaista visiota, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä.

Värderade talman! Det nordiska samarbetet främjar i stort Finlands målsättningar. En viktig del är ministerrådets vision. Ministerrådets vision är att tillsammans utveckla bättre lösningar gällande klimat, digitalisering och välmående. Finland arbetar också för att förebygga gränshinder i Norden, och pandemin har visat att vi behöver samarbeta mer och hålla en nära dialog. Det är viktigt att vi gemensamt förbereder oss för kommande kriser. Därför utvecklas också det nordiska samarbetet gällande försörjningsberedskap.

Suomen puheenjohtajuuskaudella olemme teettäneet tutkimuksen rajaesteiden vaikutuksista sekä myös Suomen aloitteesta lähteneet kehittämään yhteistä huoltovarmuutta. Näiden lisäksi olemme konkreettisina hankkeina panostaneet myös kiertotalouteen rakennusalalla, digitalisaatioon sekä yhteiseen kriisivalmiuteen.

Arvoisa puhemies! Maksuosuutemme Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön on 21 miljoonaa euroa. Lisäksi Suomi maksaa korkeakoulusopimuksen mukaista tasausmaksua, joka takaa pohjoismaisille opiskelijoille opiskelupaikkoja muissa Pohjoismaissa. Maksuosuutemme määräytyy yhteisesti sovitun kaavan mukaan, joka pohjautuu valtioiden bkt:hen. Pohjoismaisesta yhteistyöstä jokainen suomalainen maksaa laskennallisesti noin 4 euroa vuodessa.

Arvoisa puhemies! Muutama sana myös tasa-arvosta:

Hallituksen tasa-arvo-ohjelman toimeenpano on käynnissä. Mukana ovat kaikki ministeriöt, ja pääosin toimenpiteitä tehdään ministeriöiden perusrahoituksella. Lisärahoitusta osoitetaan tasa-arvo- ja samapalkkaisuusohjelmiin 0,5 miljoonaa euroa vuosittain. Budjettiesityksessä ministeriöt tunnistavat tasa-arvoon vaikuttavia uudistuksia ja hankkeita lähes kaikilla hallinnonaloilla.

Tasa-arvon osalta haluan tässä yhteydessä mainita myös kaksi hallitusohjelman mukaista esitystä, jotka ovat tulossa eduskuntaan. Toisessa säädetään palkka-avoimuuden lisäämisestä hallitusohjelman mukaisesti ja toisessa velvoittavista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista myös varhaiskasvatuksessa. Nämä on tarkoitus antaa eduskunnalle ensi vuoden puolella.

Valmisteilla on myös tasa-arvopoliittinen selonteko, jossa asetetaan tasa-arvopolitiikan pitkäjänteiset tavoitteet. Tämä on historian toinen tasa-arvopolitiikan selonteko, ja se on tarkoitus antaa eduskunnalle vielä tämän vuoden lopulla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on edistää sukupuolitietoista budjetointia. Tämä on myös osa kestävää kehitystä ja hyvää hallintoa. Tällä budjettikierroksella VM tarkensi ohjeitaan, ja ministeriöt ovat onnistuneet tasa-arvoyhteenvedoissaan aiempaa paremmin. Mutta on myös todettava, että tätä kehitystyötä on edelleen syytä jatkaa. — Kiitos, tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Nyt niitä edustajia, joilla on halukkuutta käyttää vastauspuheenvuoro alkavassa debatissa, pyydän nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Risikko.

12.09 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia oikein paljon tästä ministerin selkeästä esityksestä. Kun tiedän, että te olette sekä pohjoismaisen yhteistyön ministeri että tasa-arvoministeri, niin näistä kahdesta asiasta muutama kysymys:

Tasa-arvoasioista erityisesti se, kun sukupuolivaikutusten arviointi on se, mikä pitää kaikkiin lakeihin tehdä. Oletteko tehnyt sillä saralla mahdollisesti joitain muutoksia tämän oman kautenne aikana? Eli miten arvioitte tämän niin sanotun suvauksen toteutumisen tällä hetkellä?

Sitten näihin rajaesteisiin ja yleensä siihen yhteistyöhön Pohjoismaissa. Miten sitä on tehty turvallisuuteen liittyen? Ruotsissa on aikamoista jengiytymistä. Entäs terveyspalvelut? Oletteko tehneet yhteistyötä siinä, että tuolta pohjoisesta voisi liikkua Pohjoismaihin terveydenhuoltoon?

Ja sitten turvapaikkajärjestelmästä: Suomeen ollaan tekemässä ulkomaalaislain muutosta, jossa on Euroopan liberaalein perheenyhdistämismalli. [Puhemies koputtaa] Se on erilainen kuin Ruotsissa — oletteko tehneet yhteistyötä siinä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Filatov.

12.10 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille...

Puhemies Anu Vehviläinen: Voisitteko laittaa mikrofonin päälle? [Jukka Gustafsson: Kokematon! — Naurua]

Anteeksi, rouva puhemies! Minä en tiedä, mikä minua vaivaa, kun minä en ikinä muista painaa tuota, mutta kohta ehkä päästään näistä.

Niin, arvoisa ministeri, kiitos hyvästä esittelystä. Se, mitä pohdin tässä, on tämä Euroopan elvytyspaketti, joka suuntaa paljon resursseja ikään kuin koronasta selviytymiseen. Ja kun me tiedämme, että korona on kohdellut eri tavalla eri sukupuolia ja eri toimialoilla toi-

mijoita ja muita, niin kysyisin: miten tämän elvytyspaketin kokonaisuudessa on arvioitu tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulmaa, ja minkälaisia johtopäätöksiä voidaan tehdä siitä kokonaisuudesta? Näkisin, että erityisesti tällaisten isojen rakenteellisten pakettien kohdalla tämä sukupuolivaikutusten arviointi on vähintään yhtä tärkeätä kuin silloin, kun me teemme lainsäädäntöä, joka saattaa vaikutuksiltansa olla hyvinkin pientä verrattuna tällaisiin eilainsäädännöllisiin kokonaisuuksiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niikko.

12.11 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaat ovat Suomen tärkein yhteistyökumppani Euroopan unionin alueella, varsinkin kun puhutaan esimerkiksi turvallisuuskysymyksistä ja vakaudesta, mitä Eurooppaan haetaan koskien vaikkapa arktista aluetta, jossa tulevaisuudessa tulee olemaan kovakin kilpailu niistä luonnonvaroista, ja se myös voi aiheuttaa sitten epävakautta tänne Pohjoismaihin. Olisin kysynyt, ministerit: miten me voidaan edistää tätä arktisen alueen vakautta ja sitä ympäristökehitystä ja sitä geopoliittista yhteistyötä ja saada esimerkiksi Venäjä toimimaan siellä suotuisasti sitten kaikkia muitakin maita kohtaan? Suomellahan on ensi vuonna puheenjohtajuus tällä alueella. Millä tavalla me voidaan tavallaan sitä puheenjohtajuutta hyödyntää kaikilla näillä alueilla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

12.12 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme täällä aikaisemminkin puhuneet koronan vaikutuksista pohjoismaiseen yhteistyöhön, ja sehän ehkä paljasti jonkinlaisia aika syviäkin hauraita kohtia: kaikki Pohjoismaat toimivat vähän eriaikaisesti ja myös eri lailla strategisesti koronan kanssa. Toisaalta me aina sanomme, että me haluamme olla maailman integroitunein alue ja tiivistää yhteistyötä, mutta sitten kuitenkaan käytännön elämässä se ei ainakaan tämän kriisin osalta ollenkaan toiminut samantahtisesti. Tietenkin etenkin Pohjoismaiden raja-alueiden ihmisille se maailma jatkuu ihan samalla tavalla sen valtakunnanrajan yli, siellä ollaan koulussa ja töissä, joten se pitäisi pystyä aina huomaamaan. Suurempi ongelma on ehkä substanssiministeriöiden heikot yhteydet eri Pohjoismaiden kesken, ei niinkään Pohjoismaiden ministereiden heikot yhteydet. Mitä nyt sitten — tästä parin vuoden aika vaikeasta ajanjaksosta oppineena — tehdään, että me todella voisimme olla maailman integroitunein alue?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hyrkkö.

12.13 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille aktiivisesta työstä tasa-arvon edistämiseksi.

Tuoreen kouluterveyskyselyn tulokset tyttöjen kokemasta ahdistelusta ja häirinnän yleisyydestä ovat aika pysäyttäviä. Me olemme hallituksessa uudistamassa seksuaalirikoslainsäädäntöä, jotta pystytään parantamaan uhrien asemaa ja vahvistamaan jokaisen koskemattomuutta. Tämä työ on oikeusministeriössä kesken, ja hyvä niin, mutta selvää on, että pelkkä lakimuutos ei auta, jos yhteiskunnan asenteet pysyvät ennallaan. Seksuaalirikollisuushan on vain osa tätä ilmiötä, johon kuuluvat myös yhteiskunnassa ilmenevät seksismi, ahdistelu, häirintä. Tarvitaan aktiivisia toimia, jotta näitä saadaan kitkettyä kaikilta yhteis-

kunnan osa-alueilta. Kiitos ministereille, että olette nostaneet tätä esiin ja koonneet yhteiskunnan eri toimijoita keskustelemaan siitä — ymmärsin, että olette järjestänyt ministeri Sarkkisen kanssa myös tällaisen pyöreän pöydän keskustelun aiheesta. Kuulisin tosi mielelläni, minkälaisia ratkaisuja siellä on [Puhemies koputtaa] noussut esiin tämän aiheen tiimoilta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkasalo.

12.14 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, bästa talman! Tämä hallitus on edistänyt sukupuolten tasa-arvoa monella rintamalla, ja monet tasa-arvotoimijat ovat myös pistäneet toivonsa tähän hallitukseen. Monia asioita on saatu edistettyä, mutta monia merkittäviä asioita on edelleen edistämättä. Siellä on esimerkiksi translain uudistus, joka odottaa edelleen. Samoin naisjärjestöt huomauttivat siitä, kuinka raskaussyrjintään puuttuva ja siihen liittyvä lainsäädäntö junnaa edelleen eikä etene. Itse olen ensimmäisen kauden kansanedustajana ollut ehkä hieman hämilläni myös siitä, kuinka huonoissa kantimissa lainvalmistelun tasa-arvoasiantuntemus on, ja näen, että sitä tulisi ehdottomasti vahvistaa.

Kysyisin ministeriltä Pohjoismaiden neuvostosta: miten on nyt tämän kulttuuribudjetin laita? Siellä on ehdotettu valtavia leikkauksia koko kulttuuri- ja opetussektorille. Jos voisitte sitä tilannetta avata vielä hieman. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Biaudet.

12.15 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Vi vet alla att coronan har drabbat män och kvinnor och olika grupper i samhället på lite olika sätt och att kvinnor har varit särskilt utsatta när det gäller att ha drabbats av bristen på sysselsättning — på grund av att kvinnorna finns väldigt ofta inom servicesektorn. Jag skulle gärna vilja höra om det finns några tankar om hur man skulle kunna reparera eller, ska vi säga, balansera upp de här könsskilda effekterna av det här och likaså av återhämtningspaketet eller den ekonomiska politiken, och det kräver naturligtvis att man skulle göra en sådan här ”suvaus”, en ”sukupuolivaikutusten arviointi” av det.

Den andra frågan, som är viktig i jämställdhet och som är stor, gäller naturligtvis familjeledighetsreformen som naturligtvis är historisk men som hämtar förbättring för jämställdhet bara om männen, papporna, verkligen väljer att ändra på sitt beteende [Puhemies koputtaa] och börjar ta föräldraskapsledighet. Skulle det finnas lite draghjälp från Norden här, herr minister?

Puhemies Anu Vehviläinen: Yhteenveto.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

12.18 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin halunnut kysyä ensin teidän pohjoismaisen yhteistyön ministerinsalkkuunne liittyen näistä rajaesteistä, mitä tuossa edustaja Kulmunikin nosti esille. Nimenomaan tämä korona-aika on ai-

heuttanut sinne arkielämään ongelmia. Onko nyt joitain suunnitelmia sen suhteen, että varauduttaisiin jatkossa paremmin sentyyppisiin tilanteisiin, joissa joudutaan tekemään tällaisia poikkeuksellisia ja — kun eri maissa saattaa olla erilaiset säännökset menossa — kuitenkin raja-alueella asuvien ihmisten arkielämää helpottavia linjauksia?

Ja sitten: vieläkö on paljon näistä Ruotsin-eläkkeistä ja niitten verotuksesta ja niihin liittyvistä sosiaaliturvamaksuista olevia kysymyksiä kansalaisilta?

Sitten olisin kysynyt tähän teidän tasa-arvosalkkuunne liittyen: Korona-aika on valitettavasti lisännyt paljon kotihälytyksiä, ja siellä on paljon myöskin perheväkivaltaa. Onko näistä jo olemassa jonkunlaisia tilastoja? Myös naisiin kohdistuva väkivalta on korona-aikana [Puhemies koputtaa] käsittääkseni kasvanut. Näistä kuulisin mielelläni — tai en mielelläni, mutta haluaisin kuulla kuitenkin ne infot.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Taimela.

12.19 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun keskustelemme tasa-arvoministerin hallinnonalasta, ei voi olla huomioimatta tänään vietettävää kansalaisvaikuttamisen päivää. Naisjärjestö Nytkis järjestää tänään kampanjan ”Sun Vuoro”, jolla haastetaan ihmisiä toimimaan tasa-arvoisemman yhteiskunnan puolesta. Ei voisi siis osua ministeri Blomqvistin hallinnonalan käsittely parempaan ajankohtaan.

Mitä tulee hallituksen tasa-arvotekoihin, ne pohjautuvat pitkälti hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan, ja pidän erittäin tärkeänä, että tämä pitkäjänteisyys ja suunniteltu ohjelmatyö ovat työn pohjana jokaisessa ministeriössä. Tasa-arvoisemman yhteiskunnan eteen pitää tehdä töitä joka päivä. Haluan nostaa tässäkin yhteydessä esiin toteutuvan perhevapaauudistuksen, joka tulee parantamaan myös työmarkkinoiden tasa-arvoa. Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävä perustetaan vuoden alusta, ja hyvä niin.

Arvoisa ministeri, viittaan samaan kuin edustaja Hyrkkö. Seksuaalinen häirintä on laaja yhteiskunnallinen ongelma, ja olemme saaneet lukea, että te järjestitte ministeri Sarkkisen kanssa tästä aiheesta [Puhemies koputtaa] pyöreän pöydän tilaisuuden. Olisiko tätä tilaisuutta mahdollista avata tässä keskustelussa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

12.20 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tuomassa perhevapaauudistuksen lainsäädännön nyt eduskuntaan, ja lausuntokierroksella sinne oli valitettavasti vielä jäänyt yksi merkittävä nykytilaa heikentävä seikka eli se, että jos lapsi kuolee juuri ennen syntymää tai syntymän jälkeen, niin se vanhempainvapaa, jonka sen jälkeen voisi pitää, oli supistunut nykytilasta. Onko tämä yksityiskohta nyt korjattu lausuntokierroksen jälkeen, sillä kaikki me ymmärrämme, että lapsen menettäminen on ehkä suurin suru, mikä voi elämässä meitä kohdata, ja on kohtuullista, että myös siinä tilanteessa on mahdollista pitää vanhempainvapaata riittävä määrä?

Arvoisa puhemies! Perhevapaauudistukseen liittyy paitsi se, että konkreettisesti muutetaan perhevapaiden määriä, myös se, että aidosti käyttäytyminen muuttuu, sillä nyt me tiedämme sen, että tällä hetkellä ensimmäisen lapsen saamisen jälkeen äitien palkkataso jää pysyvästi alhaisemmalle tasolle. [Puhemies koputtaa] Miten tätä käyttäytymismuutosta vauhditetaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Savola.

12.21 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pohjoisen Euroopan vakaus ja turvallisuus on niitä keskeisimpiä asioita. Tiedän, ministeri, että te tunnette hyvin maanpuolustussektorin — te olitte puolustusvaliokunnassa viime vaalikaudella — ja sen yhteistyön, mitä sillä sektorilla tehdään. Mutta kun teidän salkussanne katsotaan tätä pohjoismaista yhteistyötä laajemmin ja kun näitä epäkohtia täälläkin esimerkiksi rajaturvallisuuden suhteen on noussut esiin, niin kysyisinkin: kuinka omassa tehtävässänne, kollegoidenne kanssa, katsotte läpileikkaavasti turvallisuutta eri sektoreilla Pohjoismaissa sisäisen turvallisuuden suhteen, rajaturvallisuuden suhteen, kyberasioitten suhteen, kaikkien näiden, jotka vaikuttavat laajasti meidän turvallisuuteen? Ja kannustaisinkin siihen, että tätä koordinoitaisiin laajemmin Pohjoismaiden kesken. Mitä paremmin me olemme samoilla linjoilla näissä kysymyksissä, sitä turvallisempi meidän täällä pohjoisessa on elää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

12.22 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! Nostaisin tässä keskustelussa esiin kaksi tärkeää asiaa, joista täällä on oikeastaan jo vähän kyseltykin.

Meillähän pohjoismaiset yhteistyöministerit päättivät keväällä teettää strategiaselvityksen, jossa olisi konkreettisia toimenpiteitä, joilla vahvistettaisiin tätä yhteistyötä, pohjoismaista yhteistyötä, nimenomaan kriisiaikoina. Tämä on erittäin tärkeä konkreettinen asia, siinä on selvitysmiehenä Jan-Erik Enestam.

Lisäksi rajaesteneuvosto ja rajaestetyöryhmä ovat tehneet koko tämän korona-ajan erittäin aktiivista työtä sen eteen, että siellä rajoilla näitä konkreettisia esteitä, jotka vaikeuttavat meidän arjen elämistä, meidän kansalaisten työssäkäymistä ja niin edelleen, ratkotaan. Niitä on käyty siis ihan ruohonjuuritasolla läpi paikallisten viranhaltijoiden ja viranomaisten kanssa.

Työ jatkuu, ja on erittäin tärkeää ja toivoisin todella sitä, että meillä tässäkin salissa hieman enemmän ymmärrettäisiin ja painotettaisiin sitä, että tämä pohjoismainen yhteistyö on [Puhemies koputtaa] aivan keskeistä meille. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Virta.

12.24 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tämän maan suurimmista tasa-arvo- ja ihmisoikeusongelmista on tosiaan naisiin kohdistuva väkivalta, kuten olemme jo tänäänkin tässä salissa kuulleet. Joka kolmas suomalainen nainen on kohdannut väkivaltaa joko nykyisen tai entisen kumppaninsa toimesta. Samaan aikaan me kuitenkin tiedämme, että suuri osa tämänkaltaisesta väkivallasta jää piilorikollisuudeksi. Naisiin kohdistuva väkivalta on syrjintää sukupuolen perusteella, eikä kenenkään tulisi koskaan joutua kohtaamaan minkäänmuotoista väkivaltaa, ei pelkäämään kotonaan tai sen seinien ulkopuolella. Väkivalta aiheuttaa sekä inhimillisiä kustannuksia ja kärsimystä että myös taloudellisia seuraamuksia yhteiskunnalle.

On tärkeää, että tämä hallitus on aidosti sitoutunut naisiin kohdistuvan väkivallan kitkemiseen ja uhrien auttamiseen. On hienoa, että hallitus on juuri antanut esityksen naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävän perustamisesta, kuten edustaja Taimelankin

puheenvuorossa viitattiin. Valtiolla on velvollisuus turvata ihmisoikeudet ja kansalaisten turvallisuus. Ei riitä, että niistä puhutaan ja että sanotaan Suomen olevan tasa-arvoinen maa. Tarvitsemme aktiivisia tekoja, ja budjetti on tässä keskeinen työkalu. Tämän vuoksi kysyisinkin [Puhemies koputtaa] arvon tasa-arvoministeriltä: millä muilla keinoin hallitus nyt puuttuu tähän vakavaan ihmisoikeusongelmaan [Puhemies koputtaa] liittyen naisiin kohdistuvaan väkivaltaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

12.25 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tämä ei liity nyt varsinaisesti ministeri Blomqvistin aiheeseen, mutta koska edustaja Risikko nosti esille tämän perheenyhdistämisen, niin on ehkä syytä myöskin korjata edustaja Risikon esittämää väitettä, että toimeentuloedellytys poistettaisiin kokonaan. Näin toki ei ole, vaan sitä maltillistetaan. On ollut kohtuutonta, että esimerkiksi alaikäiseltä on edellytetty tätä. Ja nykytilanteessa esimerkiksi kansanedustajan avustaja ei voisi yleisellä tasolla käynnistää perheenyhdistämisprosessia.

Minister Blomqvist, familjeledighetsreformen är ju ett stort framsteg, och det vore ju viktigt att också pappor i högre grad skulle ta sin andel av den. Hur ser ni på möjligheterna att så här också sker, vilka åtgärder kunde man ta till för att motivera båda föräldrarna att ta ut sin andel, och hurdana förhoppningar har ni på den här utvecklingen — hur snabbt hoppas ni att andelen pappor som tar ut familjeledighet ska öka?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Gustafsson.

12.26 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman kansat katsovat edelleen kadehtien, kunnioittaen Pohjoismaihin. Kansainvälisissä hyvinvointitutkimuksissa kymmenen parhaan maan joukosta yleensä aina löytyy Pohjoismaat. Me olemme onnistuneet täällä yhteiskunta-, koulutus-, sivistys- ja tasa-arvopolitiikassa hyvin.

Kiinnitin huomiota, ministeri, että viittasitte hyvässä esittelypuheenvuorossanne tähän tulossa olevaan, valmistelussa olevaan tasa-arvo-ohjelmaan. Onko teillä ministerinä nyt omia henkilökohtaisia kunnianhimotasoasioita sen suhteen, mitä te pidätte tärkeänä, tai voitteko muuten sitä valmistelussa olevaa työtä avata? [Puhemies koputtaa]

Täällähän on nyt jo tullut hyvin esille tämä tyttöjen ja naisten [Puhemies koputtaa] kokema väkivalta. Itse kannan tietysti paljon huolta myöskin poikien [Puhemies koputtaa] ikään kuin alisuoriutumisesta [Puhemies: Aika!] koulussa ja yhteiskunnassa, näin esimerkinomaisesti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja minä kannan huolta aina siitä, että pysytään minuutin puheenvuoroissa. [Naurua — Jukka Gustafsson: Anteeksi, pitkä viikko takana!] — Ja seuraavaksi edustaja Kivisaari.

12.27 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kouluterveyskysely valitettavalla osoittaa, että häirintä nuorten keskuudessa on lisääntynyt. Tiedän, että koulut tekevät valtavasti asian taklaamisen eteen, mutta häirintä liittyy aina myös toimintakulttuuriin. Se on myös johtamiskysymys, se on arvokysymys, mutta häirinnän vastaisen toi-

minnan ydin on mielestäni aina lopulta aikuisuus. Onko meillä siis aikaa tulkita niitä signaaleja, joita nuorten osalta tapahtuu? Onko meillä vanhemmilla aikaa ja tahtoa kysyä, mitä nuorelle kuuluu? Toivoisinkin ministerin pohtivan sitä, mikä on aikuisen ja vanhemmuuden vastuu siinä, mitä häirintään liittyviä vastenmielisyyksiä tapahtuu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ollikainen.

12.28 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Som det har framkommit här så är ju de nordiska länderna våra närmaste samarbetspartner, och det är glädjande att vi har en konsensus kring den här synen här i salen.

Elikkä Pohjoismaat ovat Suomen luontevimpia yhteistyökumppaneita. Varsinkin koulutus ja kulttuuri ovat pohjoismaisen yhteistyön vanhimpia perusteita. Nyt korona-aika on kuitenkin vaikuttanut meidän välisiin suhteisiin, ja etenkin rajojen sulkeminen on ollut yllättävän kova isku.

Pohjoismaisten yhteistyöministerien budjettiehdotuksessa, joka nyt käsitellään Kööpenhaminassa, on tosiaan suunnitteilla merkittäviä leikkauksia kulttuuri- ja koulutusbudjettiin, ja tämä on kyllä aika huolestuttavaa siksi, että kulttuurin ja kulttuuriyhteisön on saatava ihmiset yhteen valtioiden välillä.

Jag skulle fråga vad det innebär rent konkret att den här budgeten dras ner. Kan man ge konkreta exempel på vad det här innebär i praktiken, och hur ska vi då på det sättet [Puhemies koputtaa] få det nordiska samarbetet att öppnas upp mer igen? — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

12.30 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä ei vielä ole puhuttu palkkatasa-arvosta, joten ajattelin kysäistä siitä. Naisten ja miesten väliset palkkaerot ovat merkittävä ja pitkäkestoinen tasa-arvo-ongelma. Naisten ansiot ovat miesten ansioita alemmat edelleen, tänäkin päivänä. Sukupuolten välinen ansioiden ero vaihtelee kuitenkin työmarkkinasektoreittain valtiolla, kunnilla ja yksityisellä puolella. Miten hallitus on ajatellut parantaa tätä ongelmaa, ja mikä on tilanne palkkatasa-arvon toteutumisessa?

Sitten toinen kysymys tuleekin oikeastaan edustaja Niikon innoittamana arktisesta alueesta ja siitä, missä menemme alkuperäiskansojen oman tasa-arvon edistämisen ja oman äänen kuuluvuuden, oman kulttuurin ja omien vaikutusmahdollisuuksien parantamisessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen.

12.31 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pohjoismainen yhteistyö on meille elintärkeää. Meillä on paljon yhteistä, arvokasta perintöä erityisesti sivistyksen ja kulttuurin alalla. Kiitos ministeri Blomqvistille ansiokkaasta työstä kaiken tämän edistämiseksi.

Yhteinen visiomme Pohjolasta on se, että Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue. Tällä tiellä on vielä paljon esteitä raivattavana. Kestävyys tulee nähdä laajasti. Visiomme painopistealueista koulutus ja kulttuuri jäivät pois, ja nyt ministerineuvos-

ton budjetissa on vahva leikkaus tulossa, vaikka vision käsittelyn yhteydessä Pohjoismaiden neuvoston kokouksissa puhuttiin vahvasti siitä, että kulttuuri ja osaaminen kuuluvat aivan kuin sisällöllisesti muihin painopistealueisiin. Juuri kulttuuri on auttanut korona... [5 sekunnin katkos äänitallenteessa] ...saadaan kohdilleen osana Pohjolan sosiaalista kestävyyttä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja al-Taee.

12.32 **Hussein al-Taee sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, myöskin tasa-arvosalkkuun liittyen on viime aikoina ollut tutkimusta siitä, että ulkomaalaismiesten keskuudessa on esiintynyt liikaa seksuaalista väkivaltaa ja naisiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa. [Mauri Peltokangas: Liikaa? Onko joku määrä sopiva? — Perussuomalaisten ryhmästä: Nollatoleranssi!] Samanaikaisesti korona-aikana on nähty paljon myöskin koti-, perheväkivaltaa, alkoholiin liittyvää ja muuta vastaavaa. Kysyisinkin: Mitkä ovat ne budjetin sisällä olevat toimet, joilla pystyttäisiin antamaan kulttuurikasvatusta ja muuta kasvatusta seksuaaliväkivallan ja muun väkivallan, naisiin kohdistuvan väkivallan, alentamiseksi? Mitä on nyt suunnitteilla, jotta tulevat sukupolvet, naiset ja miehet, eivät tämmöiseen syyllistyisi vaan maamme olisi yhä turvallisempi kaikille? [Mauri Peltokangas: Nollatoleranssi!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja tässä vaiheessa annan ministerille puheenvuoron. — Ministeri, 5 minuuttia.

12.33 **Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Kiitos, arvoisa puhemies! Yritän kirjoittaa muistiin näitä hyviä kysymyksiä, mitä tuli todella paljon. En varmaan pysty vastaamaan kaikkiin 5 minuutissa.

Kysyttiin aika paljon sukupuolitietoisesta budjetoinnista ja sukupuolivaikutusten arvioinnin tekemisestä, muun muassa edustajat Risikko, Honkasalo ja varmaan muutkin kysyivät tästä. Kuten sanoin, tällä budjettikierroksella valtiovarainministeriö tarkensi ohjeitaan, ja ministeriöt ovat kyllä onnistuneet tasa-arvoyhteenvedoissaan aiempaa paremmin, mutta tämä ei kylläkään tarkoita sitä, etteikö vielä kehittämisvaraa olisi, päinvastoin. Olemme kyllä tunnistaneet sen, että täytyy sekä tietoa että taitoa edelleen kehittää, jotta tämä sukupuolivaikutusten arviointi olisi paremmalla tasolla kuin millä se tällä hetkellä on.

Sama koskee myös sitä, mitä ainakin edustaja Biaudet kysyi tästä suvauksesta, että tehdäänkö sitä nyt sitten myös, kun koronasta palaudumme normaalioloihin, ja miten näitä rahoja nyt käytetään. Kyllä, siitä olemme hallituksessa päättäneet, että tehdään suvaus myös tässä asiassa.

Lisäksi THL selvittää myös koronaepidemian vaikutuksia lähisuhdeväkivaltaan, mistä tässä myös kysyttiin. Olemme todenneet, että väkivalta on lisääntynyt tämän kriisin aikana. Suomessa poliisin kotihälytystehtävät nousivat syksyllä 20 ja myös talvella. Eri väkivallan muodot, myös lähisuhdeväkivalta, työllistävät poliisia, ja esimerkinomaisesti voisin mainita, että Lounais-Suomen poliisi kertoi kotihälytystehtäviä olleen pääsiäisenä jopa 40 prosenttia enemmän kuin viime pääsiäisenä. Siis tässä on huomattava ero, ja tähän tietysti nyt yritämme sitten vastata.

Sitten voin myös todeta sen, mitä tulee turvakoteihin, että niitten asiakasmäärät eivät ole vastaavalla tavalla lisääntyneet, mutta olemme kuitenkin lisänneet panostuksia myös budjetissa juuri turvakoteihin.

Niin, ja edustaja Filatov kysyi tästä Euroopan elvytyspaketista. Kyllä, tärkeää on tehdä näitä sukupuolivaikutusten arviointeja ja katsoa, että nämä kohdistuvat oikein.

Sitten seksuaalisesta häirinnästä oli aika monta kysymystä. Kuten tässä todettiin, pidin ministeri Sarkkisen kanssa tässä viime viikolla pyöreän pöydän keskusteluja, joissa olivat työmarkkinajärjestöt erittäin kattavasti mukana keskustelemassa ja pohdittiin sitä, miten voidaan ennaltaehkäistä tätä ja millä toimenpiteillä työpaikoilla voimme tehdä sitä ja mitä myös hallitus tai valtiovalta voi omalta osaltaan tehdä. Tässä on varmaan aika paljon kysymys myös siitä, että enemmänkin toimintakulttuuria pitäisi muuttaa, asenteita pitäisi muuttaa. Ei tunnistettu paljon puutteita — isoja ainakaan — lainsäädännössä. Mutta näitä keskusteluja on tarkoitus jatkaa. Omalta osaltani olen kutsumassa koolle myös uuden pyöreän pöydän keskustelun, jossa olisivat edustettuina ehkä kulttuuriala, urheilupuoli ja niin poispäin, koska uskon siihen, että näin pystymme myös vaikuttamaan asenteisiin.

Sitten pohjoismaiseen yhteistyöhön, johon nyt jää valitettavan vähän aikaa. Tässä minusta edustaja Ranne aika hyvin sanoi, mitä selvityksiä tehdään. Enestam tekee tällaisen selvityksen, josta on tarkoitus sitten saada 10—15 toimenpide-ehdotusta, miten voimme parantaa pohjoismaista yhteistyötä uuden kriisin sattuessa.

När det gäller kulturpengarna så är det ju på det sättet att vi förverkligar den nya vision som godkändes i augusti 2019, och det har betytt att vi behöver göra större satsningar på hållbar utveckling, på grön omställning, på kampen mot klimatförändringar, och när vi inte har fått mer pengar så är det bort någonstans ifrån, och kultur [Puhemies koputtaa] och utbildning är stora sektorer.

Haluaisin vielä lopuksi ehkä todeta myös sen, että koulutus ja kulttuuri, mitkä tässä edustaja Kinnunen nosti, eivät ole pois. Päinvastoin ne ovat edelleen erittäin tärkeitä [Puhemies koputtaa] pohjoismaisessa yhteistyössä ja palvelevat myös tätä vision toimeenpanoa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä on mahdollisuus ministerin vastata vielä uudemmankin kerran, se on mahdollista. — Nyt jatketaan keskustelua. — Seuraava puheenvuoro, edustaja Tynkkynen.

12.39 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Myös miesten tasa-arvon toteutumisen eteen pitää tehdä töitä, vaikka siitä puhuminen ei ole mediaseksikästä. Vähättelemättä yhtään naisiin kohdistuvia epäkohtia nostan miesten suhteen muutaman esimerkin.

Asevelvollisuus: ei koske naisia. Koskemattomuus: tyttöjä ei saa silpoa, poikia saa. Syrjäytyminen: suurempi osuus on miehiä. Päihdeongelmat: yleisempiä miehillä. Pitkäaikaistyöttömyys: yleisempää miehillä. Terveys: naisten rintasyöpäseulonnat voimassa, miesten eturauhassyövän seulonnat eivät, vaikka syöpä on yleisempi. Vanhemmuus: isillä on heikko asema erotilanteissa. Koulutus: opetuksen tavat tukevat edelleen keskimäärin paremmin tyttöjen oppimista. Lukutaito: pojilla heikompi kuin tytöillä. Asuminen: miehillä asunnottomuus on yleisempää. Itsemurhat: miehet ovat yliedustettuina.

Kun meillä on Suomessa nyt oma tasa-arvoministeri, myös miesten tasa-arvo-ongelmat ja niihin puuttuminen on otettava tosissaan. — Kiitos. [Mika Niikko: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen Noora.

12.40 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetin merkitys tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kannalta sai lapsivaikutusten arvioinnin myötä uuden tärkeän ja toivotun ulottuvuuden. Se, miten varoja ja toimia kohdennetaan lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin, kertoo paljon tämän ja myöskin seuraavien hallitusten arvoista sekä halusta ja valinnoista panostaa seuraaviin sukupolviin.

Tämän budjetin arvioitu suora vaikutus, 7 miljardia, lapsiin ja lapsiperheisiin on hyvä alku, jonka kehitystä tulee seurata tarkasti. Vaikka kyseessä on nyt ensi vaiheen pilotointi, haluaisin kuitenkin nostaa esiin toiveen myös ministeriökohtaisista vaikutuksista, joita itse jäin kaipaamaan. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: kuinka lapsivaikutusten arvioinnin pilotointi mielestänne sujui, ja kuinka sitä tulisi jatkossa vielä kehittää?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

12.41 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt on ihan pakko vastata. Edustaja al-Taee otti täällä juuri esiin, että joidenkin tutkimuksien mukaan ulkomaalaismiesten kohdalla on liikaa naisiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa. Kyllä minä nyt korostaisin, että ei lähdetä yleistämään ulkomaalaismiehiä tässä salissa vaan todetaan se tosiasia, että eräät kolmansista maista tulleet kansalaisuudet ovat yliedustettuina näissä mainitsemissanne ongelmissa — kerta kaikkiaan erikoista. Sitten kysyisin vielä, kun mainitsitte tämän ”liikaa”: onko jokin sitten sopiva määrä? Nollatoleranssi, kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja al-Taee.

12.42 **Hussein al-Taee sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sali on liian arvokas tämäntyyppiseen debattiin. Henkilökohtaisesti haluaisin nyt kohdistaa kysymykseni ministerille, joka vastaa tasa-arvosta. Mitä on tehtävissä, jotta seksuaalista väkivaltaa naisia ja miehiä kohtaan voitaisiin vähentää radikaalisti ja poistaa kokonaan tietyn ajan puitteissa? Se olisi se, mistä tässä turvallisuuskysymyksessä on pitkällä tähtäimellä kyse ja mihin meidän täytyy pyrkiä kaikin voimin myös tämän salin kautta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

12.42 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Tynkkynen nosti esille listan, joka suurelta osin on ihan relevantti, ja siitä voi tietenkin todeta sen, että erotilanteessa isän asema on tutkimusten valossa huomattavasti parempi silloin, kun hän on myöskin ottanut oman osuutensa vanhempainvapaasta. [Veronika Honkasalo: Just näin!] Se parantaa keskinäistä suhdetta, perheen dynamiikkaa ja tutkitusti johtaa siihen, että kohtelu sitten erotilanteessa on tasapuolisempi. Siitäkin näkökulmasta tämä nyt tulossa oleva reformi on hyvä.

Jos muistan oikein, niin edustaja Ranne nosti aikaisemmin esille tämän hoitajatilanteen ja Suomen ja Ruotsin välisen liikenteen. Silloin kun koronakriisi ja -rajoitukset olivat kovimmillaan, sehän aiheutti jonkin verran haittaa molemmin puolin rajaa nimenomaan tässä työvoiman liikkuvuudessa, ja erityisesti Pohjois-Ruotsissa sairaalat ovat olleet hyvin riippuvaisia myöskin Suomesta tulevasta työvoimasta. Nyt kun tilanne on normalisoitumassa tai osittain normalisoitunutkin, niin kysyisin ministeriltä: Onko tästä asiasta ollut [Puhemies koputtaa] keskustelua? Onko mahdollisesti jäänyt joitain pysyviä [Puhemies koputtaa] muutoksia tilanteeseen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

12.44 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa täällä tuli monta hyvää kysymystä tuosta turvallisuusyhteistyöstä, ja siitä vielä hieman tarkennuksia toivoisi.

Sitten ihan kysymys: onko ministerillä tietoa, kuinka paljon on tarvittu Ruotsin apua tämän pandemian aikana esimerkiksi tehohoitopotilaille? Silloin aikoinaan sen edellisen pandemian aikana oli jonkin verran yhteistyötä, tarvetta sille.

Ja ajattelin, että edustaja Adlercreutzille sitten tuossa varsinaisessa puheenvuorossani vastaan, koska hän puhui täällä muunneltua totuutta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkasalo.

12.44 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin tähän sukupuolten tasa-arvoon ja sen edistämiseen. Ei pidä paikkaansa, etteikö miesten kohtaamaan epätasa-arvoon olisi puututtu — lukuisia kertoja on puututtu, ja se on aivan olennainen osa sukupuolten tasa-arvotyötä. Mutta itseäni huolettaa se, että sukupuolten tasa-arvotyö on usein asia, joka jää naisten vastuulle, jota naiset edistävät. Me nähdään se täällä eduskunnassa, me nähdään se monilla poliittisilla areenoilla. Ja itseäni huolestuttaa se, että sukupuolten tasa-arvo nähdään tämmöisenä nollasummapelinä eli niin, että jos tyttöjen oikeuksia edistetään, niin se on poissa pojilta, ja niin edespäin. [Sebastian Tynkkynen: Olkiukko!] Kysyisin ministeriltä: millä tavalla te ajatte sitä, että pojat ja miehet saataisiin sitoutettua paremmin sukupuolten tasa-arvon edistämiseen? Näen sen erittäin tärkeänä tämän työn näkökulmasta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niikko.

12.45 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vähän kehua edustaja Tynkkysen puheenvuoroa, koska hänen puheenvuorossaan lueteltiin hyvin tiiviisti näitä ongelmia, mitä nuorten miesten — ja miesten — osalta tässä yhteiskunnassa on. Erityistä huolta meidän pitäisi kantaa nuorista miehistä, jotka syrjäytyvät koteihinsa. Heitä on useita tuhansia. Kukaan ei tiedä, kuinka paljon, mutta me tiedämme, että meillä oli jossain vaiheessa jopa 50 000 nuorta, joista me ei oikeastaan tiedetty, mitä he tekevät. Toki se luku on varmaan parantunut viime vaalikaudelta siitä, mitä tämä luku oli, mutta heille pitäisi tehdä jotain konkretiaa. Ei riitä, että me puhutaan täällä, vaan meidän pitäisi saada nämä nuoret miehet otettua yhteiskuntaan takaisin kiinni, ja siinä on paljon työtä tehtävänä vielä.

Mutta haluaisin palata vielä tähän kysymykseen, koska Suomella on puheenjohtajuus Barentsin euroarktisessa neuvostossa kaudella 21—23 sekä ensi vuonna Pohjoismaiden neuvostossa: miten Suomi voisi hyödyntää näitä arktisen alueen työssä? Arktisen alueen merkitys kasvaa, [Puhemies koputtaa] ja Suomella olisi nyt pelin paikka kehittää [Puhemies koputtaa] tätä vaikuttavuutta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Savola.

12.46 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin myös, että ministeri voi seuraavassa vastauksessa palata pohjoismaisen yhteistyön asioihin ja erityisesti näitten turvallisuuskysymysten osalta, mitä tuli useammissa puheenvuoroissa.

Vielä pohjoismaiseen yhteistyöhön liittyen: Ilmastoon liittyvät kysymykset ovat niitä, missä Pohjoismaat ovat edelläkävijöitä. Uskon, että näitäkin käsitellään aika vahvasti niissä keskusteluissa, missä te mukana olette. Uskon, että tulevaisuudessa entistä vahvemmin Pohjoismaat ovat niitä, jotka huolehtivat myös ruokaturvasta koko Euroopan alueella. Kysyisinkin: Onko tähän ilmastonmuutoskeskusteluun liittyviä hankkeita teillä menossa? Kuinka ruoan omavaraisuutta ja energian omavaraisuutta täällä Pohjolassa voidaan vahvistaa yhdessä siten, että sitä pahinta päivääkin varten pystyisimme huolehtimaan entistä vahvemmin sekä omien kansalaistemme ruokaturvasta [Puhemies koputtaa] että myös laajemmin Euroopassa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Biaudet.

12.48 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olen sitä mieltä, että se, että isät jakavat vanhempainvastuun äitien kanssa tai että isät ottavat siitä ainakin puolet, varmasti parantaa heidän elämäänsä, niin että siinä mielessä tasa-arvo on tärkeää kaikille.

Nyt oli aika huolestuttavia uutisia tänään Yleisradion uutisissa, että on keissi siitä, että syyttäjä vaatii rangaistusta kriisinhallintajoukon henkilöstöpäällikölle, joka on nimitellyt naispuolisia alaisiaan todella rajusti. Me tiedetään tutkimuksista, että seksuaalinen häirintä ja sukupuoli-identiteettiin ja sukupuoliseen suuntautumiseen kohdistuva häirintä on liian tavallista myös esimerkiksi Puolustusvoimissa ja asepalveluksessa. Pohdin sitä, että tämä voisi olla tasa-arvoministerille se seuraava pyöreän pöydän keskustelu nyt Puolustusvoimien kanssa, miten he voisivat ryhtyä oikeasti pohtimaan, miten johtamista ja osaamista nimenomaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioissa [Puhemies koputtaa] voisi parantaa. Se varmaan helpottaisi sekä miesten että naisten ja [Puhemies koputtaa] kaikkien elämää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kinnunen ja Lohikoski, ja heidän jälkeensä ministeri. — Edustaja Kinnunen.

12.49 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen edustaja Gustafssonin lailla huolestunut myös poikien koulumenestyksestä ja erityisesti siitä, että heikoiten osaavien joukossa on entistä enemmän poikia eli syrjäytymisvaara on suuri. On toki muistettava, että poikien keskinäiset oppimiserot ovat kasvaneet. Heidänkin joukkonsa on hyvin kirjava.

Täällä on nostettu esille myöskin poikien ja miesten näkökulmia, ja olen myöskin sillä kannalla, että tasa-arvo kuuluu kaikille ja meillä on paljon tehtävää.

Nostaisin vielä kysymyksenä vähän erilaisen asian, ylivelkaantumisen. Kun joku velkaantuu vaikka koronan keskellä, on tärkeää, että saa siihen tukea, ettei kierre toistu. Taloustaitoja tarvitsisi oppia paremmin koulussa. Pikavippien ottoa on suitsittu, mutta selvästi myöskin lisätoimia tarvitaan. Kysyisinkin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] miten voisimme tämmöisen maksuhäiriömerkinnän saaneen syrjintää vähentää?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

12.50 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pahoittelen, että en aivan tätä alkua tästä keskustelusta ollut kuulemassa — toivottavasti en kysy aivan samaa, mitä toiset ovat kysyneet.

Itseäni kiinnostaa valtiovarainvaliokunnan jäsenenä talouspolitiikan sukupuolivaikutusten arviointi. Eli tietysti tässä hienoa on, että esimerkiksi perhevapaita uudistetaan, ja sillä on ilman muuta vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon. Se on täällä budjetissa sisällä, toki moni muukin asia. Mutta kun meillä on nyt budjettikirjassa upeasti tämä lapsibudjetointi mukana, niin tavallaan kaipaisin tätä sukupuolivaikutusten arviointia. Ajattelen näin, että jatkossa tietysti olisi hienoa, että siitäkin olisi omat lukunsa täällä keltaisessa kirjassa. Miten tätä luonnehtisitte? Entä koronakriisin vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon talouspolitiikan näkökulmasta? Onko budjetissamme vastauksia [Puhemies koputtaa] myös siihen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri, 5 minuuttia.

12.51 **Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Arvoisa puhemies! Kiitos todella hyvästä keskustelusta ja hyvistä kysymyksistä. Ajattelin, että täydennän vähän vastausta, mitä tässä aikaisemmin toimitin teille.

Mitä tulee pohjoismaiseen yhteistyöhön, niin olen samaa mieltä kaikkien kanssa siitä, että Pohjoismaat ovat meidän tärkeimmät yhteistyökumppanimme. Ja tavoitteena on, että Pohjolasta tulisi maailman integroiduin alue, ja siihen tarvitaan sekä kulttuuriyhteistyötä että myös panostuksia tähän kestävään kehitykseen ja vihreään Pohjolaan.

Se, mitä tässä edustaja Niikko kysyi tästä arktisesta yhteistyöstä, ei kuulu Pohjoismaiselle ministerineuvostolle, vaan se on ulkoministeriön ja ulkoministerin hallinnonalaan kuuluva asia. Se on totta kai tärkeä ulottuvuus tässä pohjoismaisessa yhteistyössä, mutta koska en ole vastuuministeri, niin jätän nyt vastaamatta näihin sinänsä tärkeisiin kysymyksiin.

Haluan myös painottaa sitä hyvää yhteistyötä, mitä meillä yhteistyöministereillä on ollut rajaesteneuvoston kanssa, jossa toimii tällä hetkellä ehkä kaikkien tuntema Kimmo Sasi puheenjohtajana. Rajaesteneuvosto tekee todella hyvää työtä. He identifioivat nämä haasteet ja sitten puuttuvat myös näihin ongelmiin, mitä rajaesteisiin tulee. Heidän toimintaansa varmaan pystytään vielä kehittämään, ja siitäkin ollaan käyty keskusteluita.

Sitten tästä varautumisyhteistyöstä, mistä tässä aika moni on kysynyt, muun muassa edustajat Risikko ja Savola. Se on Suomen aloite nyt tällä puheenjohtajuuskaudellamme, sen teki pääministeri Marin. Ja siihen nyt panostetaan, että olisimme paremmin varustautuneita sitten, kun seuraava kriisi tulee, ja muutenkin sitä kehitetään, ehkä otetaan oppia siitä puolustusyhteistyöstä, mikä myös on erittäin tärkeää mutta mikä ei nyt kuulu minulle

eikä ministerineuvostolle. Mutta siihen panostetaan ja juuri näin — kuten tässä edustaja Savola sanoi — läpileikkaavasti, ja yritetään saada kaikki sektorit mukaan tähän yhteistyöhön.

Ja sitten vielä muutama sana tästä Enestamin selvityksestä. Yritämme sillä tästä kriisistä ottaa oppia, että voisimme sitten seuraavalla kerralla, kun todennäköisesti kuitenkin tulee uusi kriisi, jonkinlainen kriisi, paremmin sen myös yhdessä kohdata. Ja tähän kuuluu varmaan juuri näitä asioita, mihin nyt ei ole aikaa, enkä ole vastuussa näistä, koska ministerineuvostossahan on 12 eri sektorin ministeriötä mukana, muun muassa energia- ja ruokaturva kuuluvat tähän.

Sitten tasa-arvoon. Miehet ja tasa-arvo: Voin muutaman esimerkin mainitakseni todeta, että tämä oppivelvollisuusiän nostaminen 18 ikävuoteen on tällainen tasa-arvoteko, joka varmaan hyödyttää nuoria miehiä, perhevapaauudistus on myös tärkeä isien kannalta ja meillä on ohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi YM:n puolella ja sitten STM:n puolella periaatepäätös väestön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä. Nämä ovat kaikki kyllä myös miesten tasa-arvoa edistäviä asioita, ja miesten tasa-arvo on totta kai tasa-arvo siinä missä kaikki muutkin tasa-arvoasiat. Ja minusta on paikallaan kyllä painottaa juuri tätä, että tasa-arvo hyödyttää kaikkia ja tasa-arvo merkitsee juuri tasa-arvoa, ja on sekä miesten että naisten että meidän kaikkien intressissä, että me saisimme vielä tasa-arvoisemman yhteiskunnan rakennettua.

När det gäller pappornas roll så är det ju just så att vi kan föregå med gott exempel, och ta exempel av de övriga nordiska länderna som klarar sig bättre i det här avseendet. I synnerhet Sverige är ju ett bra exempel där vi kan se hur man som pappa kan ta ett större ansvar, och den här familjeledighetsreformen ger ju nu möjligheter, men det krävs också att det blir en attitydförändring, både på arbetsmarknaden och bland oss pappor, att utnyttja de här möjligheterna.

Elikkä tässä kyllä miehillä on [Puhemies koputtaa] selkeä rooli myös tasa-arvotyössä, ja omalta osaltani yritän nyt parhaani mukaan sitä tässä myös edistää. — Kiitoksia. [Jukka Gustafsson: Hyvä puhe!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Peltokangas.

12.57 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 22 ei tuo juurikaan yllätyksiä hallituksen myrkynvihreään ideologiaan perustuvaan toimintaan ja rahoitukseen. Ilmastonmuutoksen vimmattuun torjuntaan ja maailman halaamiseen ei ole tulossa tiukennuksia. Kehitysyhteistyöstä ei tingitä, vaikka talousarvioesitys on 6,9 miljardia euroa alijäämäinen. Tämä katetaan jälleen kerran reippaasti lisää velkaa ottamalla. Valtionvelan arvioidaan olevan vuoden 22 lopussa hulppeasti 146 miljardia euroa. Euroopan unionin antama velkakatto suhteessa bkt:hen on tainnut jo aika päivää sitten paukkua yli, mutta hallitus ei siitä piittaa. Enkä usko, että nämä velkamiljardit tulevat edes riittämään kaikkeen ideologiakivaan, mitä hallitus on ympärilleen jakamassa.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden rakenteellinen menojen ja tulojen välinen epätasapaino jatkaa kasvuaan, eikä sopeutustoimia suostuta tekemään. Hallitus ei myönnä epäonnistuneensa muun muassa hallitusohjelmansa työllisyystavoitteissa vaan siirtää niitä vuosittain eteenpäin. Kun käy ilmi, ettei 75 prosentin työllisyystavoitetta saavuteta, siirretään

se kätevästi parilla vuodella eteenpäin, oman hallituskauden yli. Myös 60 000 lisätyöllistä voidaan valtioneuvoston taikatempuilla helposti nostaa 80 000:een, kun aikaa määrän saavuttamiseen annetaan vuodesta 23 aina sinne vuosikymmenen loppuun saakka — kauas pois hallitusohjelmasta ja nykyhallituksen omalta vastuulta. Rakkaat kuulijat, tivoli on saapunut takaisin Arkadianmäelle. Tämä hallitus siirtää hallitusohjelmansa tavoitteet seuraaville hallituksille ja käyttää siihen yhtenä keinona ylivaalikautisia lakimuutoksia. Kova on työ näitä megaluokan virheitä seuraavien hallitusten korjata. Lainaus hallitusohjelmasta: ”Pääministeri Marinin hallituksen talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Tällä tarkoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävää julkista taloutta.” Herää kysymys, mistä fiktiosta tuo edellä mainittu hallitusohjelman talouspoliittinen kirjaus ja moni muu on lainattu, sillä niin utopistinen se on vallitsevaan tilanteeseen nähden. Arvoisa hallitus, te olette ajaneet Suomi-laivan vankasti karille, ja meno näyttää kiihtyvän.

Arvoisa puhemies! Suomen kansainvälisen kehitysyhteistyön päämääränä sanotaan olevan äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä ihmisoikeuksien toteutuminen. Näiden toteuttamisestahan Suomi saikin esimakua kuukausi sitten Afganistanista. Ei riitä, että Suomi on rahoittanut maata kymmeniä vuosia, kouluttanut sotilaita äärijärjestöjen nousua vastaan — nyt se poimii rusinat pullasta tuomalla tuhansia Talibanin vainoamia ihmisiä omaan maahamme autettaviksi. Ei autettavien määrä kuulkaas tule tänne lennättämällä loppumaan. Mistä te rahat tähän hulluuteen vedätte? Jälleen kerran vanhustenhoidostako? Käsittämätöntä.

Vaikka Suomi on syytänyt vuosikymmeniä kansalaisten selkänahasta revittyjä kymmeniä miljardeja veroeuroja erilaisiin kehitysyhteistyöhankkeisiin, tuloksia näistä ylevistä projekteista ei kansalle olla vaivauduttu kertomaan — liekö niitä olemassakaan. Joidenkin selvitysten pohjalta tiedetään, että ainakin osa rahoista on mennyt korruptioon, ja tämä on ollut omiaan heikentämään vastaanottajamaan demokratiakehitystä. Pahimmillaan olemme olleet mukana ruokkimassa sisällissotien syntyä, eikä ole poissuljettua sekään, että Suomi on edesauttanut näiden ääriliikkeiden nousua rahoittamillaan kehitysavuilla. Suomi on tukenut korruptiota. Kansanvallan oikeusturvan kannalta olisikin parasta, että kehitysyhteistyö lakkautetaan kokonaan ja annetaan veronmaksajan päättää itse, haluaako rahansa törsättävän muualle kuin kotimaan asioiden kuntoon laittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Ilmastohumppa näkyy tässä budjetissa kaikkien ministeriöiden hallinnonaloilla. Sisäisen turvallisuuden parantamiseen tai terveydenhuollon epäkohtien korjaamiseen ei euroja löydy, mutta täysin ideologiaan perustuvaan mitättömiä tuloksia saavutettavaan ja ihmisten elinoloja kurjistavaan hysteriaan kyllä löytyy paukkuja koko arsenaalin verran. Eikä bkt:n arvioitu 2,9 prosentin kasvu vuodelle 22 merkitse mitään niin kauan kuin hallitus jatkaa viitoittamallaan tiellä eikä välitä oman kansan hyvinvoinnista puupennin vertaa. Poliisi ilmoitti juuri aloittavansa yt-neuvottelut. [Jukka Gustafsson: Kohta lopettaa!] Arvoisa hallitus, hävetkää. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Savola.

13.02 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskityn muutamiin keskeisiin asioihin, jotka erityisesti tuolla omassa maakunnassani ovat esillä ja joita pitää vielä tarkastella tämän talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Ensinnäkään ei voi olla korostamatta sitä, että tähän perusväylänpitoon satsataan jatkossakin. 300 miljoonaa euroa on perusväylänpitoon lisätty määrärahoja, ja ne tulevat tarpeeseen. Jos me halutaan tämän maan pyörät pitää pyörimässä, se vaatii toimivan infran, toimivat, kunnostetut tiestöt, jotta pääsevät niin ammattiliikenne kuin ihmiset liikkumaan joka puolella Suomea. Sen vuoksi oikeastaan kaksi keskeistä asiaa tähän liittyen:

Haluan muistuttaa poikittaisliikenneyhteyksien tärkeydestä. Sehän on selvää, että jokainen maakunta haluaa ne toimivat yhteydet pääkaupunkiseudulle, ja ne pääosin toimivat ja niitä parannetaan edelleen, mutta yhtä tärkeää, vähintään yhtä tärkeää, on myös se, että pystytään maakuntakeskuksien ja niiden välissä olevien paikkakuntien välillä saumattomasti liikkumaan, ja poikittaisliikenneyhteydet ovat tässä se aivan keskeinen asia niin raiteiden puolella kuin sitten tiestön puolella. Tällä hetkellä on Vaasa—Seinäjoki—Jyväskylä-liikennekäytävän kehittämistyö menossa ja kaksikin selvitystyötä siellä liikkeellä. Maakuntaliitot tekevät koko yhteysvälin hankeselvitystä siitä eli niistä solmukohdista ja niistä tarpeista siellä, mihinkä täytyy lähivuosina panostaa, jotta liikenteestä saadaan saumatonta. Tähän liittyvät sekä raideliikenne että myöskin pyörien päällä kulkeva liikenne. Ja toinen hanke, joka on käynnissä, on Keski-Suomen ely-keskuksen kautta tehtävä Alavus—Jyväskylä-välin liikenneselvitys nimenomaan maantieliikenteen osalta, ja täällä keskeisenä pullonkaulana on tämä Myllymäki—Multia-välin oikaisu eli Ähtärin ja Multian välinen oikaisu, joka on ollut pitkään näillä tarvelistoilla mukana. Näitä eteläpohjalaiset ja keskisuomalaiset kansanedustajat myös talousarvioaloitteiden kautta pitävät vahvasti esillä, ja sitä myöden tähän suunnittelumäärärahojen kautta halutaan edistystä.

Raideliikenteen osalta tämä ostopalveluliikennesopimus on käsittelyssä liikenne- ja viestintäministeriön ja VR:n välillä, ja nyt haetaan hyvinkin laajaa 9-vuotista sopimusta tämän osalta, ja se on kyllä äärimmäisen tärkeä. Jos me halutaan, että ihmiset joukkoliikennettä käyttävät, niin joukkoliikenteen täytyy myöskin kulkea, ja sen vuoksi raideliikenteen ostopalvelusopimuksen on oltava voimassa nimenomaan pitkäjänteisesti. Tällä hetkellä tuolla poikittaisliikenneyhteyksissä erityisesti Haapamäen radalla on kalusto-ongelmia. Nämä niin sanotut kiskobussit siellä toimivat, mutta kun Suomessa muita rataosuuksia saadaan sähköistettyä, on edellytyksiä, että tätä kalustoa sitten saadaan siirrettyä myös tälle yhteysvälille. Toki pitkäjänteinen tavoite sielläkin on radan sähköistäminen, joka on sitten pidemmän aikavälin tavoite. Ja tietysti kun myöskin tavaraliikenne ja puutavaraliikenne kulkee näitä pitkin, niin keskeisiä kehittämishankkeita ovat muun muassa nämä puutavaraterminaalien rakentamiset, joita radan varteen on tulossa.

Vielä tähän liikenteeseen liittyen — oikeastaan keskitän tämän puheenvuoron nyt ainoastaan siihen — haluan tuoda näistä liikenteen polttoainekäytön muutoksista, niistä mahdollisuuksista, myöskin hyviä puolia esiin. Tämä biokaasutankkausasemaverkoston luominen: Meillähän nyt on lainsäädäntö luotu siihen, että me pystytään biokaasuhankkeita nostamaan jalalle tässä maassa ja saamaan kuluttajille sitä luottamusta, että kaasuautoja ostetaan, mutta se vaatii sen tankkausverkoston, ja tämä on se, mihinkä nyt lähivuosina tullaan satsaamaan hyvinkin vahvasti: että meillä on kattava tankkausasemaverkosto, on biokaasun tuottajia tässä maassa ja tämä koetaan mielekkääksi tavaksi. Ja erityisesti jos raskaassa liikenteessä halutaan fossiilisista polttoaineista, tuontienergiasta pois, niin se vaatii biokaasun.

Tässä budjetissa on hyvin paljon mahdollisuuksia nimenomaan tänne tiestön, infran ja liikenteen puolelle, ja siitä olen hyvilläni. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

13.07 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Täällä keskustelemme talousarviosta ensi vuodelle, ja täällä on käyty tämän viikon aikana erinomaisen hyvää keskustelua. Sivistysvaliokunnassa olemme jo hieman aloittaneet keskustelua, joskaan emme vielä tietenkään ihan kuulemisia, mutta meillä varmasti se yksi päivänpolttava asia tulee olemaan lasten ja nuorten pahoinvointi ja oppimisvelka ja siihen liittyvät kuromiseen tarvittavat taloustarpeet. Myös tutkimus ja kehittäminen tulee olemaan varmasti sivistysvaliokunnassa yksi tärkeä painopistealue, ja kulttuuri- ja tapahtuma-alan ahdinko.

Mutta sitten eilen täällä keskusteltiin ikääntyneiden palveluista, ja täällä eilisessä keskustelussa viitattiin erääseen kannanottoon, joka oli julkistettu tällä viikolla, ja haluan tässä nyt kertoa, mistä siinä oli kysymys. Kysymys oli siis ikääntyneiden palveluiden johdon verkostosta, joka toimii Suomessa. 26 johtavaa vanhuspalvelujen asiantuntijaa ja virkamiestä eri puolilta Suomea olivat antaneet, voi sanoa, hätähuudon julkisuuteen, ja olen itse sitä mieltä, että sitä ei voi jättää huomiotta, kun me mietimme ensi vuoden budjettia. Otan täältä muutaman otteen.

Nämä verkoston johtavat henkilöt toteavat seuraavasti: ”Ikääntyneen väestön palvelujen järjestäminen ja toteuttaminen on ajautumassa kansalliseen kriisiin. Palveluiden järjestäjiä ja tuottajia uhkaa tilanne, jossa lakisääteisiä velvoitteita ei pystytä täyttämään.”

Täällä kannanotossa todetaan myöskin seuraavasti: ”Lakisääteinen henkilöstömitoitus ei ole sinänsä tuonut työmarkkinoille yhtään lisää hoitohenkilökuntaa. Jotta mitoitus on täyttynyt, käytettävissä oleva henkilöstö on pitänyt ensisijaisesti turvata ympärivuorokautisiin palveluihin, ja kun henkilöstöä ei ole ollut riittävästi saatavilla, seurauksena on ollut palvelupaikkojen vähentämistä ja jonojen muodostumista ympärivuorokautisiin palveluihin. Lakisääteisen mitoitusvelvoitteen täyttämiseksi henkilöstöä on jouduttu siirtämään kotihoidosta ympärivuorokautisiin palveluihin, jolloin palvelujärjestelmän kivijalkana olevan kotihoidon järjestäminen on heikentynyt.”

Täällä todetaan myös seuraavasti: ”Ikääntyneiden palveluiden lainsäädännön uudistamisessa on tällä hetkellä valmistelussa toinen vaihe, joka koskee pääasiassa asumisen palveluita sekä kotona asumista tukevien palveluiden, kuten kotihoito- ja turvapalvelut, toteuttamista. Tuleville hyvinvointialueille on suunniteltu uusia lakisääteisiä tehtäviä. Henkilöstön saatavuustilanteen vuoksi uusien velvoitteiden säätämisestä tulee pidättäytyä.”

He toteavat myös, että tarvitaan nopeita toimenpiteitä, esimerkiksi: ”Lisäksi ennen 2023 voimaan tulevia uusia lainmuutoksia tulee tehdä huolella henkilöstö- ja kustannusvaikutusten arviointi ikääntyneiden palveluiden jo päätettyjen ja suunniteltujen muutosten yhteisvaikutuksesta ja arvioida niiden kokonaisvaikuttavuutta. Arvioinnin tuloksista tulee järjestää laajapohjainen keskustelu ennen toisen vaiheen lainsäädännön eteenpäin viemistä.”

Ja he vielä toteavat lopuksi: ”Vaatimusten pitää olla toteuttamiskelpoisia siinä ajassa, mihin ne asetetaan ja missä ne toteutetaan. Näin ei nyt ole.” Ja tämän ovat siis tällä viikolla antaneet julkisuuteen ikääntyneiden palveluiden johdon verkosto. Otin täältä vain muutamia kohtia, kannattaa lukea se kaikki.

Mutta sitten täällä keskusteltiin äsken ulkomaalaislain muutoksesta. Ja miten se liittyy nyt sitten tähän keskusteluun? Se liittyy sillä tavalla, että jos tämä ulkomaalaislain muutos, mikä nyt on ollut juuri lausunnoilla — toivon tietysti, että siihen tehdään vielä muutoksia — tulee sellaisena kuin se nyt on ollut lausunnoilla, niin se on kyllä tosiaan... Voi sanoa,

että sieltä tulee liberaalein perheenyhdistämiseen liittyvä malli, mitä Euroopan missään muussa maassa on, ja siellä on niitä verrokkimaita kerrottu. Siitä syystä äsken kysyin tuosta Ruotsin tilanteesta. Miksi tämä liittyy nyt sitten tähän budjettiin? Se liittyy sillä tavalla, että täällä on arvioitu, että tämä koskisi vain 200:aa henkilöä, ja kuitenkin arvioiden mukaan tässä on kysymys paljon suuremmasta määrästä.

Täällä äsken keskusteltiin, että keneltä se toimeentuloedellytys sieltä nyt sitten esitetään poistettavaksi. Kokonaan sitä esitetään poistettavaksi toissijaista suojelua saaneiden ja pakolaisstatuksen omaavien kohdalta. Alaikäisten kohdalla ei Migri ole tähänkään päivään asti toteuttanut tätä, sen tarkistin. Ja nämä kaksi ryhmäähän ovat juuri niitä ryhmiä, jotka erityisesti perheenyhdistämistä tekevät.

Ja sitten 36 §, johon Migri ja muun muassa supo ovat jo kantansa antaneet: se lisäisi ankkurilasten määrää, jos se tuollaisessa muodossa tulee. Siitä syystä kannan huolta tästä lainsäädännöstä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä kohtaa totean sen, kun katson tätä puhujalistaa, että meillä on nytten virallisesti aikaa puoli kahteen, ja sitten on ilmoitettu, että kello 15 voidaan jatkaa. Mutta jos me saamme menemään tämän puhujalistan sillä tavalla, että menee vain pikkuisen yli puoli kahden, niin se meille onnistuu. Tämän haluan kertoa. En ole rajoittamassa teidän puheoikeuttanne, mutta tämän haluan tuoda tietoon. — Ja edustaja Kivisaari.

13.13 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön kosketus suomalaiseen kasvatukseen, koulutukseen, opetukseen, tutkimukseen, kulttuuriin, tieteeseen, taiteeseen, liikuntaan, nuorisoon ja urheiluun on mittaamattoman arvokas. Oikeastaan se on kaikkea sitä, mitä meidän yhteiskuntamme on tai kuuluisi olla. Siksi suhtaudun suurella vakavuudella siihen, mitä tämän sektorin osalta tapahtuu tai jää tapahtumatta.

Suomalainen varhaiskasvatus on tunnetusti välittävää ja tasokasta. Hallituksen teot esimerkiksi ryhmäkokojen suitsimiseksi ja varhaiskasvatusmaksujen madaltamiseksi ovat olleet ihmisläheistä politiikkaa. Laatu ja tasa-arvotyön jatkaminen myös vuonna 2022 on erinomainen asia.

Suomalaisen opetustyön kiistaton kivijalka on peruskoulu. Peruskouluissa käytännössä ratkaistaan kansakuntamme sivistystyön kestävyys. Kiitän hallitusta siitä, että se ei moukaroi vaan vahvistaa peruskoulujen resursointia. Se on ainoa tie, ja toivon, että se suunta ymmärretään myös tulevaisuudessa. Koronan jälkihoito, oppilas- ja opiskelijahuolto ja koulupudokkuus ovat suuria sanoja, joita kohti on vain mentävä.

Ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin ehdotetaan jatkettavaksi 70 miljoonan euron määrärahaa. Kannan tästä iloa. Ammatillinen koulutus on osaltaan myös vastaus siihen, miten vastaamme työvoimapulaan ja riittääkö meillä kädentaitajia, jotka osaavat korjata autoni tai rakentaa taloni.

Lukiokoulutuksen rahoitus nousee niin ikään 2,5 prosentin indeksikorotuksen myötä. Lisäksi rahoitusta nostavat lukiouudistuksen toimeenpanoon, opiskelijamäärän nousuun ja oppivelvollisuuden laajentumiseen suunnatut lisäpanokset noin 23 miljoonalla eurolla. Tämä on hyvä asia. Lukiot ovat yleissivistyksemme kruununjalokivi.

Puhemies! Valtion perusrahoitus yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaan myös kasvaa indeksitarkistusten myötä 2,6 prosenttia. Indeksikorotukset ovat tietenkin elintärkeitä ja lopulta myös minimitavoitteita, mitä kuuluukin tehdä. Korkeakoulut lisäsi-

vät aloituspaikkoja vajaalla 10 000:lla vuonna 2020. Tänä vuonna aloituspaikan vastaanottaneiden määrät ovat edelleen nousseet muutamalla tuhannella. Korkeakoulujen uusiin aloituspaikkoihin ehdotetaan myös elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta 15 miljoonalla eurolla. Ei tämä kovin pielessä olevaa politiikkaa ole.

Paljon ja ansaitusti metelöity tieteen rahoitus säilyy ennallaan vuonna 2022. Samoin kulttuuritoimijoiden näyttelypalkkiomalli ja yksityisen kopioinnin hyvitys ovat musiikkia korville.

Puhemies! Sananen liikunnasta. Valehtelisin, jos väittäisin, että en olisi huolissani liikunnan ja sitä myöten Veikkauksen tulojakoaleneman vaikutuksista. Meitä riivaa tässä yhteiskunnassa valitettava liikkumattomuuden kulttuuri, joka maksaa sosiaali- ja terveysmenojen kautta liikaa. Siksi kestävä ja pitkäaikainen sopimus rahanjakomallista ja -tasosta tarvitaan pikaisesti. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

13.18 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Meitä oppositiossa syytetään usein siitä, että me syytämme hallitusta kaikesta emmekä kehu mistään. Aloitetaan siis kehuilla.

Hallitus onnistui koronakriisin aikana yritysten tukemisessa niin, että konkurssiaallolta vältyttiin ja meillä on edelleen yrityksiä, jotka voivat menestyä, kasvaa ja työllistää — kiitos siitä.

Vaikka korona ja osittain rajoituksetkin ovat edelleen osa arkeamme, talous kasvaa vauhdilla ja työllisyys sen myötä. Suomi velkaantuu ensi vuonna noin 7 miljardia aiemman velan päälle. Tämä on näin ennustetusti nopeimman kasvun aikana jo itsessään huolestuttavaa. Kuitenkin vielä huolestuttavampaa on, että valtiovarainministeriön ennusteiden mukaan velkaantuminen ei ole kääntymässä laskuun lainkaan lähivuosina eikä edes pidemmällä aikavälillä. VM:n omassa uusimmassa taloudellisessa katsauksessa todetaan: ”Vaikka työvoima ja työllisyys kasvavat juuri nyt nopeasti, samaan aikaan pitkäaikaistyöttömyys pysyttelee korkeana, työpaikkoja on runsaasti avoinna ja osaavan työvoiman puute on jälleen kerran nostettu esiin tuotannon kasvua rajoittavana tekijänä. Talouden työvoima on vajaassa käytössä, ja tilanteen korjaaminen on yksi talouspolitiikan akuuteista ydinkysymyksistä.”

Hallitus pyrkii nyt puuttumaan tähän tekemällä joitain määräaikaisia panostuksia ja uudistuksia, kuten opintotuen tulorajojen noston vuodeksi. Toivottavasti tulorajojen nosto on tuntuva, siten sillä olisi myös vaikutuksia. Tulorajoja tulisi korottaa 50 prosenttia ja tehdä tästä nostosta pysyvä. Toinen positiivinen asia on kotitalousvähennyksen korotus hoito- ja hoivatyön osalta. Tämäkin kuitenkin tehdään väliaikaisena kokeiluna, eikä samanaikaisesti paranneta hallituskauden alussa heikennettyä kotitalousvähennystä yleisesti.

Ainoa helppo tapa huolehtia hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksesta jatkossakin on huolehtia kasvun jatkumisesta nyt ennustettua suurempana myös vuoden 2023 jälkeen. Tarvitaan siis isoja muutoksia, joilla parannetaan työn tekemisen kannusteita, lisätään työvoiman määrää sekä parannetaan tuottavuutta. Esimerkiksi työn kireä marginaaliverotus heikentää työn tekemisen kannustimia, ja ansiotuloverotuksen kevennys on asia, jota me kokoomuksessa kannatamme. En kuitenkaan nyt puhu enempää verotuksesta.

Arvoisa puhemies! Politiikassa minua eniten ärsyttää toisten puolueiden motiivien kyseenalaistaminen, joka johtaa lisääntyvään vastakkainasetteluun. En usko, että se johtaa

mihinkään hyvään. Ainakaan yleisesti se ei lisää yhdenkään puolueen valmiutta tehdä niin sanottuja vaikeita päätöksiä.

Olen erittäin huolissani siitä suunnasta, johon olemme kulkemassa. Koko hallituskausi on tehty pysyviä ja määräaikaisia menolisäyksiä sekä lisätty kuntien tehtäviä. Samaan aikaan kasvu näyttää hiipuvan jo vuonna 2023. Nyt olisi aika tehdä ne vaikeatkin päätökset, ja niistä monille olisi oppositiosta myös löydettävissä tukea.

Arvoisa puhemies! Haluan tähän loppuun nostaa esiin tämän päivän Helsingin Sanomien aivan erinomaisen osuvan pääkirjoituksen. Siinä pureudutaan Tilastokeskuksen uusimpaan väestöennusteeseen, joka toteutuessaan olisi hyvinvointivaltion perustan pettämiseen johtava kehitys. Huoltosuhde on nyrjähtämässä. Suomi on lähestymässä tilannetta, jossa yhtä huollettavaa eläkeläistä tai lasta kohden on yksi työntekijä. Tällainen tilanne on mahdoton. Suora lainaus pääkirjoituksesta: ”Julkinen talous ja suomalainen eläkejärjestelmä joutuvat liian tiukoille. Työelämään kohdistuva maksurasite muuttuu talouden taakaksi.”

Ehkä arvokkain kohta tässä kirjoituksessa on se, että tässä todetaan kaikkien puolueiden tavoitteena olevan hyvinvointivaltion puolustaminen, ja monet puolueet nimeävät tämän tärkeimmäksi tavoitteekseen. Ja toisin kuin usein täällä salissa kuulemme, uskon, että näin myös on. Sen vuoksi nyt on aika tehdä merkittäviä uudistuksia, joilla vahvistetaan esimerkiksi kansainvälistä rekrytointia, sillä ilman suurta uuden työvoiman määrää emme pysty kääntämään kansantaloutemme perustaa kasvavalle pohjalle. Toivon hallituksen käyttävän nyt kaiken voimavaransa tämän ongelman korjaamiseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

13.23 **Anders Adlercreutz r:** Ärade talman! Edustaja Multalalla oli hyviä huomioita siitä, miten toisen tarkoitusperiä ei pidä politiikassa kyseenalaistaa. Se on oleellinen asia. Yhtä lailla toivotaan, että opintotulon tulorajojen korotus voitaisiin tehdä pysyväksi. Isossa kuvassa tietenkin 75 prosentin työllisyysaste on näköpiirissä. Se on hyvä asia, vaikkakin hallituksen toimet osin ovat vielä päättämättä, osin eivät ole vielä tulleet saliin, mikä tarkoittaa, että 78 prosenttiakin on ihan mahdollinen.

Koska edustaja Risikko ehkä vahingossa sanoi, että puhuin muunneltua totuutta, minun on pakko kuitenkin palata tähän kysymykseen perheenyhdistämisestä. Se lausunto, mihin olin tarttunut, oli edustaja Risikon väite siitä, että toimeentulovaatimus poistuu kokonaan. Se ei pidä paikkaansa, siihen tulee muutoksia. Siihen tulee rajauksia, joita Risikko osittain avasi puhujapöntöstä käsin, joskin rajaus käsittääkseni on hieman suppeampi. Oletan, että tämä väite, että se poistuisi kokonaan, oli vahinko, kuten oletan, että väite siitä, että olisin puhunut muunneltua totuutta korjattuani tätä väitettä, myöskin oli vahinko, ja tämä asia varmaan voi jäädä tähän. Perheenyhdistämistä tullaan helpottamaan, se on hyvä asia, ja odotan, että se esitys saadaan pikaisesti käsittelyyn tänne eduskuntaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen.

13.25 **Sebastian Tynkkynen ps:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Paljon olemme perussuomalaisten voimin puhuneet hallituksen ajamasta haitallisesta kiilusilmäisestä ilmastopolitiikasta. Termi on tullut monelle tutuksi politiikan tasolla, mutta valitettavan tutuksi se on tullut monelle suomalaiselle myös käytännön tasolla. Kiilusilmäisen ilmastopolitii-

kan seurauksena suomalaiset yritykset ja työpaikat häviävät ja siirtyvät maihin, joissa ilmastosta tai työntekijöiden asemasta vähät välitetään. Suomalaisille koituvat kustannukset kasvavat, kun muut maat kiittävät. Olette valmiita ilmastoposeerauksen nimissä heikentämään suomalaisten hyvinvointia ja sen ohella vielä hyväksymään saastuttamisen ja työntekijöiden oikeuksien polkemisen, kunhan se tapahtuu rajojemme ulkopuolella. Ilmastokysymykset eivät kuitenkaan tunne valtioiden välisiä rajoja. Ilmaston kannalta on yhdentekevää, missä maassa päästöjä syntyy. Suomalainen hyvinvointi on kuitenkin hyvin rajallista, sitä esiintyy maamme rajojen sisäpuolella. Sitä esiintyy vain, jos poliittisilla päätöksillä sen sallitaan esiintyä eikä sitä ajeta alas haitallisella politiikalla. Nämä lainalaisuudet hallitukselta ovat kuitenkin unohtuneet, kun kiilusilmäisesti on haluttu ajaa alas suomalaista turvealaa. Turveala on ollut tärkeä osa kotimaista energiasektoria ja huoltovarmuutta, mutta samalla se on luonut monelle suomalaiselle perheelle toimeentulon. Istuvan hallituksen näkökulmasta koko turveala on kuitenkin ollut varsinainen pahantekijä.

Arvoisa puhemies! Tuhansia työpaikkoja on oltu valmiita hävittämään, huoltovarmuutta on oltu valmiita heikentämään ja suomalaisille veronmaksajille koituvia kustannuksia on oltu valmiita lisäämään. Lopputuloksena on saatu suomalaisia työttömiä, talousvaikeuksia ja rajojemme ulkopuolelta tuotavaa energiaa. Turpeen osalta vaikuttaa kuitenkin siltä, että silmien kiilumisen ohella myös korvat on haluttu sulkea turvealan hätähuudoilta. Ensin turvealan yrittäjät ja työntekijät lyötiin ilmastotoimien nimissä maihin. Turvealan työpaikat haihtuvat taivaan tuuliin, jotta Kiina ja muut maat saavat jatkaa päästöjensä tupruttamista samoihin pyörteisiin. Hallitusta siirtymästä tulisi hallitsematon romahdus.

Kun sitten tänä keväänä herättiin, että tämä on monelle paikkakunnalle varsinainen kuolinisku, kerrottiin turvealan työntekijöille ja yrityksille annettavan tukirahaa. Hallituksella oli kiire ajaa turve alas, mutta turvealan tukemisen osalta vastaavaa kiirettä ei ollut. Kun kansanedustajat olivat syksyllä palaamassa kesälomilta, turvealalla ei vieläkään ollut tietoa, milloin ensimmäinen tukieuro olisi tulossa ja kuka sen ylipäätänsä voisi saada. Tästä ei taida hallitus itsekään olla tietoinen.

Kyse on myös paljon laajemmasta asiasta kuin pelkästään muutoksista kotimaiselle energiasektorille ja sen työpaikoille. Suomessa turvemaiden rakenne on jakautunut siten, että turvepatjasta on nostettu energiaturpeen ohella ainesta, jota käytetään kasvuturpeena ja kuiviketurpeena. Näiden merkitys suomalaisessa ruoantuotannossa on erityisen tärkeä. Koska kasvu- ja kuiviketurvetta on nostettu samoilta mailta kuin energiaturvettakin, ovat myös nostosta aiheutuneet kustannukset jakautuneet useampaan osaan. Jos energiaturvetta ei enää nosteta, kohdistuvat kustannukset pelkästään kasvu- ja kuiviketurpeen osalle. Vaarana on, että nekin jäävät nostamatta heikon kannattavuuden takia. Kun poliittisilla päätöksillä halutaan romuttaa energiaturpeen käyttömahdollisuudet, vaarannetaan siis samalla myös kasvu- ja kuiviketurpeen saanti. Energiaturpeen osalta on nähty, että kotimaista polttoainetta on lähdetty korvaamaan tuontitavaralla. Sama uhka on olemassa myös kasvu- ja kuiviketurpeen osalta. Pahimmillaan voidaan kuitenkin päätyä tilanteeseen, että kustannusten nousun seurauksena jokin ruoantuotannon osa jää kokonaan pois Suomesta, sillä se ei ole kannattavaa.

Jos hallitus kuvittelee, että suomalaisella maataloudella pyyhkii hyvin, on se auttamatta väärässä. Suomalaisilla tiloilla joudutaan pohtimaan, miten jatkossa tullaan selviämään ja miten suomalaista ruokaa tullaan jatkossa saamaan suomalaisten pöytiin. Jos tähän soppaan lisätään se, että ruoantuotannon kustannukset nousevat turvealan ahdingon seurauksena, synkkenevät näkymät entisestään. Turveala ja suomalainen maatalous odottavat hal-

lituksen tukea. Toistaiseksi turvealalle tarjolla on ollut vain keppiä eikä lainkaan porkkanaa. Tätä menoa suomalaisten pöydistä löytyvä porkkanakin on jatkossa tuontitavaraa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Totean, että olemme hetken päästä jo yliajalla — tai olemme jo itse asiassa. Suuren valiokunnan pitäisi nyt alkaa. Katson, minkä verran tähän näitä puhujia tulee, ja jatkamme hetken aikaa. Sitten katson, joudunko lopettamaan, jotta suuri valiokunta voi aloittaa, ja sitten tämä istunto jatkuu kello 15. — Edustaja Huru.

13.30 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti Suomen kriisinhallintapolitiikan kehittämiseksi asetettiin parlamentaarinen komitea, jonka tehtävänä oli laatia kokonaisvaltainen, yli hallituskausien ulottuva kriisinhallinnan tavoitelinjaus toiminnan vaikuttavuuden ja resurssien käytön suunnitelmallisuuden tehostamiseksi, samoin kuin määrällisesti riittävän osallistumisen varmistamiseksi. Hallitusohjelman mukaan Suomi pitää yllä ja kehittää valmiuksiaan osallistua kansainvälisiin siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin yhdessä muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa. Komitean lausunnoissa on tavoitteena pysäyttää sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisen laskusuunta ja vahvistaa osallistumista pitäen vuoden 2020 osallistumis- ja määrärahatasoa vähimmäislähtökohtana. Kansainvälisen toimintaympäristön ja konfliktien muutokset heijastuvat kriisinhallinnan tarpeeseen ja toimintamuotoihin, mikä asettaa operaatioille ja niissä toimiville henkilöille muun muassa uudenlaisia turvallisuuteen liittyviä haasteita. Vaikka koulutuksella pyritään henkilön ammattitaustasta riippumatta antamaan perusvalmiudet työskennellä kriisinhallinnan tehtävissä kansainvälisessä toimintaympäristössä ja usein haastavissa olosuhteissa, voi esimerkiksi toimiminen korkean turvallisuusriskin ympäristössä aiheuttaa kotimaahan palatessa niin henkisiä kuin fyysisiäkin jälkihuollon tarpeita.

Arvoisa puhemies! Kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea huomioikin jälkihuollon ja sen rahoituksen tarpeellisuuden suosituksissaan Suomen kriisinhallinnan kehittämiseksi: ”Myös kriisinhallintaoperaatioista palaavien pitkäaikaistukea ja tähän liittyvää kuntoutusta on tarvetta kehittää ja varata siihen riittävät resurssit. Valtiokonttorin korvaamana kriisinhallintatehtävissä palvelleilla on mahdollisuus henkiseen tukeen ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin psykiatrisen konsultaatiopoliklinikan palveluihin vuoden ajan palvelussuhteen päättymisen jälkeen. Ongelmallisia tilanteita saattaa syntyä erityisesti traumaperäisen stressihäiriön puhjetessa jopa vasta vuosia palveluksen päättymisen jälkeen. Mahdollisimman varhainen PTSD-oireiden tunnistaminen ja avun saaminen ovat sekä kriisinhallintatehtävistä palaavan että läheisten kannalta tärkeää. Suomen Rauhanturvaajaliitto on käytännössä ainoa taho, joka tarjoaa tarvittavaa henkistä tukea niin sotilaallisissa kuin siviilikriisinhallintatehtävissä palvelleille jäsenilleen yhteistyössä Valtiokonttorin sekä HUSin kanssa. Toiminta perustuu vuosittain myönnettävään Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen STEAn harkinnanvaraiseen rahoitukseen. Rahoituksen riittävään tasoon ja rahoituspohjan ennakoitavuuteen tulisi kiinnittää huomiota.”

Arvoisa puhemies! Onkin käsittämätöntä, että samaan aikaan, kun hallitusohjelman mukaan pyritään vahvistamaan osallistumista kriisinhallintaan, on jälkihuollon rahoitusta leikattu merkittävästi, vaikka parlamentaarinen komitea erikseen mainitsee sen turvaamisesta. Toivottavasti hallitus turvaakin ennakoitavan sekä riittävän rahoituksen pitkäaikaistuen

ja siihen liittyvän kuntoutuksen turvaamiseksi kriisinhallintaoperaatioista palaaville ja sitä tarvitseville.

Arvoisa puhemies! Pari sanaa vielä pelastustoimesta.

Suomen sisäinen turvallisuus on rapautumassa poliisitoimen lisäksi myös pelastustoimen osalta. Sisäministeri Ohisalo on todennut aiemmissa vastauksissaan, että kuntien tulee täyttää pelastustoimen yli 80 miljoonan euron rahoitusvaje ennen vuotta 2023. Hallitus on nyt lisäämässä pelastustoimen rahoitusta kuitenkin vain 25 miljoonalla eurolla, eli se ei edes riitä kattamaan jo tunnistettua rahoitusvajetta. Sen lisäksi kunnista kuuluu uutisia, että hallinnon virat täytetään ja samalla esitetään kuitenkin supistuksia asemaverkostoon ja palvelutasoon eli leikkauksia juuri niihin palveluihin, joita kansa tarvitsee hädän hetkellä ja joiden rahoitusta hallitus on aiemmin luvannut turvata.

Arvoisa puhemies! Aikooko hallitus turvata kunnille riittävän rahoituksen paikkaamaan ministeriönkin tunnistaman rahoitusvajeen täysimääräisesti? Mitkä ovat niitä toimia, joilla hallitus aikoo käytännössä valvoa, että leikkausten sijaan pelastustoimen palvelut turvataan eikä kunnissa heikennetä pelastustoimen palveluita? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään suuren valiokunnan kokouksen vuoksi.

Täysistunto keskeytetään, ja sitä jatketaan kello 15 suuren valiokunnan kokouksen päätyttyä.

Täysistunto keskeytettiin kello 13.35.

Täysistuntoa jatkettiin kello 15.00.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Eduskunnan kello 13.35 keskeytetty täysistunto jatkuu.

Ollaan asiakohdassa 3 ja jatketaan lähetekeskustelua. — Edustaja Löfström poissa, edustaja Tynkkynen poissa — edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

15.01 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Näin budjettikeskustelun kenties lähes päätteeksi on todettava, että eihän tämä budjettiesitys kokonaisuudessaan oikein vakuuta. Huolimatta noususuhdanteesta, joka on aika historiallinen, otetaan kuitenkin velkaa ja valtava määrä alijäämää budjettiin, ja ei edes saada investoitua sitä rahaa mihinkään tuottaviin asioihin — kyse on enemmänkin syömävelan ottamisesta. Vaikka rahaa ei olisi, silti hallitus laittaa lisärahaa pysyviin ja toistuviin menoihin, ja ei ole varaa edes pitää huolta perusturvallisuudesta ja oikeusvaltiosta poliisin ja oikeuslaitoksen resurssien ylläpidon muodossa — entisiinkään toimintoihin ei ole enää varaa näillä esityksillä. Hallitus jatkaa toistuvien vaalibudjettien sarjaa, joissa jokainen puolue on ikään kuin saavinaan jotakin, ja maksajina tälle lystille ovat tulevat sukupolvet. Hallitus ei pysty edes laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen, sillä toisin kuin kuvittelisi alijäämätilanteessa, varainsiirtoja ulkomaillekaan ei pystytä rajoittamaan vaan päinvastoin niitä lisätään. Tällainen toiminta ei ole omiaan herättämään luottamusta hallituksen tekemiseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa eli viimeistään 1.11.2021.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 132/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 133/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta

Hallituksen esitys HE 134/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 135/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021−2027

Hallituksen esitys HE 136/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2022 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 143/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 11 §:n muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 144/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 145/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi
Hallituksen esitys HE 147/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 148/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 149/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 150/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaupparekisterilain ja yritys- ja yhteisötietolain 4 §:n muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 151/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 8 luvun 5 a §:n ja 12 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain, jätelain ja EU-ympäristömerkistä annetun lain sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Hallituksen esitys HE 154/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa sekä 28.—30.9.2021 pidetyissä täysistunnoissa hallituksen esityksen HE 146/2021 vp käsittelyn yhteydessä]

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 8 ja 130 §:n muuttamisesta sekä arvonlisäverolain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2021 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 13/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 125/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen arvonannon osoituksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 215/2020 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 12/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

25. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2021 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 13/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kliinisestä lääketutkimuksesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 18/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 22/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työeläkelakien ja kansaneläkelain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 66/2021 vp
Lakialoite LA 36/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 23/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

28. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2020

Kertomus K 19/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 22/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoitusrahastolain, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 23/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdennetystä lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi kokoontumislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2021 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 12/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta

Hallituksen esitys HE 115/2021 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 19/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

32. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 5.10.2021 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.07.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen